

یک مدل خود سازمانده برای ساختار اطلاعاتی اسناد با استفاده از اتماتاهای یادگیر توزیع شده

سعید ساعتی   محمدرضا میبدی

saeid_saati@yahoo.co.uk

4

5

ANTWeb

كلمات کلیدی: اتماتاهای یادگیر، اتماتاهای یادگیر توزیع شده، خود سازمانده

۱ - مقدمه

یکی از مسائل مهم در مجموعه های بزرگ از اسناد مانند کتابخانه های دیجیتال اخذ و سازماندهی اسناد به نحوی است که بتوان آنرا بصورت کارا بازیابی نمود. یکی از روش های معمول برای انجام اینکار استفاده از متادیتا^۴ برای انディس

1

2

3

⁴ Clustering

⁵ Ranking

⁶ Metadata

گذاری استناد میباشد. ولی این روش اندیس گذاری نمی تواند موضوع یک سند را بطور کامل پوشش دهد. متادیتاها مرسوم مانند کلیدواژه ها یا پیوندهای ثابت بین استناد که بعنوان متادیتای پیوسته استفاده می شود دارای ساختار ثابت هستند. همچنین در استفاده از کلید واژه ها مشکل ابهام کلمات بصورت جدی مطرح می باشد [1]. به همین دلیل روش های متعددی برای بدست آوردن متادیتا بصورت پویا و با بهره گیری از الگوی استفاده کاربران بوجود آمده است که به کشف الگوهای علائق کاربران یا الگوهای حرکات آنها می پردازند [10,11]. اکثر این روشها از یک مجموعه اطلاعات فاقد عمومیت مانند تعدادی دسته از پیش تعريف شده برای دسته بندی علائق یا الگوهای حرکتی کاربران استفاده می کنند [12] و بنابراین امکان استفاده از آنها در سیستمهای پویا و قابل گسترش وجود ندارد.

افراد یک مدل ذهنی از ارتباطات بین مفاهیم مختلف در ذهن خود دارند و حرکات بین استناد بر اساس این مدل ذهنی آنها می باشد و بنابراین می توان از الگوی حرکات کاربر بین استناد برای نشاندن ارتباط بین استناد استفاده کرد. زمانیکه کاربران چندین بار به یک توالی مشخص از استناد مراجعه میکنند نشاندهنده یک نوع ارتباط بین آن استناد می باشد و به همین دلیل با استفاده از الگوی استفاده کاربران (حرکت کاربر بین استناد) میتوان ساختار شبکه اطلاعاتی استناد را بطور اتوماتیک ایجاد و سپس سازماندهی مجدد کند.

اولین روشی که با استفاده از الگوی حرکات کاربر بین استناد ساختار اطلاعاتی خود را اصلاح می کند در [2] و توسط بولن گزارش شده است. در این روش ارتباطات بین استناد با استفاده از روشی مانند قانون هب اصلاح میگردد. در روش بولن اینگونه عمل می شود که برای استناد موجود یک ماتریس ارتباطات در نظر گرفته می شود که هر درایه a_{ij} آن میزان ارتباط بین استناد i و j را نشان می دهد. در این روش با فعال شدن متوالی سه سند $\{v_i, v_j, v_k\}$ توسط یک کاربر ارتباطات آن سندها در ماتریس ارتباطات با استفاده از سه قانون زیر اصلاح می شوند.

$$\text{Frequency: } a_{ij} = a_{ij} + r_f \quad a_{jk} = a_{jk} + r_f$$

$$\text{Symmetry: } a_{ji} = a_{ji} + r_s \quad a_{kj} = a_{kj} + r_s$$

$$\text{Transitivity: } a_{ik} = a_{ik} + r_t$$

[16]

ANTWeb

(DLA-DL)

ANTWeb ⁷

[8]

[17]

[15]

⁷ Bollen

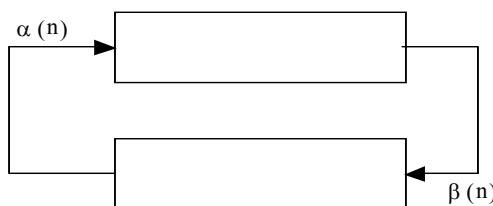
برای ارزیابی عملکرد ساختار پیشنهادی از مقایسه کوریلیشن^۸ ساختار اطلاعاتی بدست آمده توسط ساختار پیشنهادی با کوریلیشن ساختار اطلاعاتی ایده ال استفاده می کنیم. کوریلیشن معیاری برای بدست آوردن وابستگی خطی بین این دو ماتریس می باشد که بصورت زیر تعریف می شود.

$$\text{Corr}(X, Y) = \frac{\text{Cov}(X, Y)}{\sigma_x \sigma_y} = \frac{\sum XY - (\sum X \sum Y) / N}{\sqrt{(\sum X^2 - (\sum X)^2 / N)(\sum Y^2 - (\sum Y)^2 / N)}}$$

ادامه مقاله بدین صورت سازماندهی شده است. در بخش ۲ اتماتاهای یادگیر و اتماتای یادگیر توزیع شده شرح داده می شوند. الگوریتم پیشنهادی در بخش ۳ و نتایج شبیه سازی در بخش ۴ آمده است. در بخش ۵ به تعدادی از کاربردهای ساختار پیشنهادی اشاره شده است. بخش پایانی نتیجه گیری میباشد.

۲- اتماتای یادگیر^۹

اتماتای یادگیر یک مدل انتزاعی است که تعداد محدودی عمل را می تواند انجام دهد. هر عمل انتخاب شده توسط محیطی احتمالی ارزیابی شده و پاسخی به اتماتای یادگیر داده می شود. اتماتای یادگیر از این پاسخ استفاده نموده و عمل خود را برای مرحله بعد انتخاب می کند. شکل ۱ ارتباط بین اتماتای یادگیر و محیط را نشان می دهد.

شکل ۱: ارتباط بین اتماتای یادگیر و محیط

محیط^{۱۰}: محیط را می توان توسط سه تایی $E \equiv \{\alpha, \beta, c\}$ نشان داد که در آن $\alpha \equiv \{\alpha_1, \alpha_2, \dots, \alpha_r\}$ مجموعه ورودیها، $\beta \equiv \{\beta_1, \beta_2, \dots, \beta_m\}$ مجموعه خروجیها و $c \equiv \{c_1, c_2, \dots, c_r\}$ مجموعه احتمالهای جریمه می باشد. هر گاه β مجموعه دو عضوی باشد ، محیط از نوع P می باشد. در چنین محیطی $\beta_1 = 1$ به عنوان جریمه و $\beta_2 = 0$ به عنوان پاداش در نظر گرفته می شود. در محیط از نوع Q ، $\beta(n)$ می تواند به طور گستته یک مقدار از مقادیر محدود در فاصله $[0,1]$ و در محیط از نوع S، $\beta(n)$ متغیر تصادفی در فاصله $[0,1]$ است. c_i احتمال اینکه عمل α_i نتیجه نامطلوب داشته باشد می باشد. در محیط ایستا^{۱۱} مقادیر c_i بدون تغییر می مانند، حال آنکه در محیط غیر ایستا^{۱۲} این مقادیر در طی زمان تغییر می کنند. اتماتاهای یادگیر به دو گروه با ساختار ثابت و با ساختار متغیر تقسیم بندی میگردند. در ادامه به شرح مختصری درباره اتماتای یادگیر با ساختار متغیر که در این مقاله از آنها استفاده شده است می پردازیم.

⁸ Correlation

⁹ Learning Automata

¹⁰ Environment

¹¹ Stationary

¹² Non-Stationary

اتوماتای یادگیر با ساختار متغیر^{۱۳}: اتماتای یادگیر با ساختار متغیر توسط ۴ تائی $\{\alpha, \beta, p, T\}$ نشان داده می شود که در آن $\alpha = \{\alpha_1, \alpha_2, \dots, \alpha_r\}$ مجموعه عملهای اتماتا، $\beta = \{\beta_1, \beta_2, \dots, \beta_m\}$ مجموعه ورودیهای اتماتا، $p = \{p_1, p_2, \dots, p_r\}$ بردار احتمال انتخاب هر یک از عملها، و $T[\alpha(n), \beta(n), p(n)] = p(n+1)$ الگوریتم یادگیری می باشد. در این نوع از اتماتاها، اگر عمل α در مرحله n ام انتخاب شود و پاسخ مطلوب از محیط دریافت نماید، احتمال $p_i(n)$ افزایش یافته و سایر احتمالها کاهش می یابند. و برای پاسخ نامطلوب احتمال $p_i(n)$ کاهش یافته و سایر احتمالها افزایش می یابند. در هر حال، تغییرات به گونه ای صورت می گیرد تا حاصل جمع $p_i(n)$ همواره مساوی یک باقی بماند. الگوریتم زیر یک نمونه از الگوریتمهای یادگیری خطی در اتماتای با ساختار متغیر است.

الف- پاسخ مطلوب

$$p_i(n+1) = p_i(n) + a[1 - p_i(n)] \quad (2)$$

$$p_j(n+1) = (1-a)p_j(n) \quad j \neq i \quad \forall j$$

ب- پاسخ نامطلوب

$$p_i(n+1) = (1-b)p_i(n) \quad (3)$$

$$p_j(n+1) = \frac{b}{r-1} + (1-b)p_j(n) \quad j \neq i \quad \forall j$$

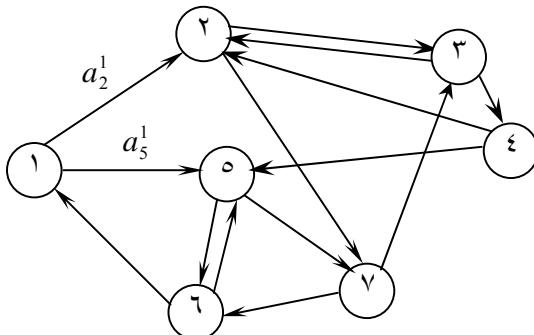
در روابط فوق، پارامتر پاداش و a پارامتر پاداش و b پارامتر جریمه می باشد. با توجه به مقادیر a و b سه حالت را می توان در نظر گرفت. زمانیکه a و b با هم برابر باشند، الگوریتم را L_{RP} ^{۱۴} می نامیم. زمانیکه b از a خیلی کوچکتر باشد، الگوریتم را L_{REP} ^{۱۵} می نامیم. زمانیکه b مساوی صفر باشد، الگوریتم را L_{RI} ^{۱۶} می نامیم. برای مطالعه بیشتر در باره اتماتاهای یادگیر می توان به [4],[5],[6],[7] مراجعه کرد.

اتوماتای یادگیر توزیع شده^{۱۷}: یک اتماتای یادگیر توزیع شده شبکه ای از اتماتاهای یادگیر است که برای حل یک مساله خاص با یکدیگر همکاری دارند. در این شبکه از اتماتاهای یادگیر همکار در هر زمان تنها یک اتماتا فعال است تعداد اعمال قابل انجام توسط یک اتماتا در DLA برابر با تعداد اتماتاهایی است که به این اتماتا متصل شده اند. انتخاب یک عمل توسط اتماتای یادگیر در این شبکه باعث فعال شدن اتماتای یادگیر متصل شده به این اتماتای یادگیر متناظر با این عمل می گردد. به عبارت دیگر انتخاب یک عمل توسط یک اتماتای یادگیر در این شبکه متناظر با فعال شدن یک اتماتای یادگیر دیگر در این شبکه است.

مدلی که برای شبکه DLA در نظر می گیریم یک گراف است که هر یک از رئوس آن یک اتماتای یادگیر است. وجود یال (LA_i, LA_j) در این گراف بدین معناست که انتخاب عمل α_j^i توسط LA_i باعث فعال شدن LA_j می گردد. تعداد اعمال قابل انتخاب توسط LA_k بصورت $p^k = \{p_1^k, p_2^k, \dots, p_{r_k}^k\}$ نمایش داده می شود. در این مجموعه

¹³ Variable Learning Automata¹⁴ Linear Reward Penalty¹⁵ Linear Reward Epsilon Penalty¹⁶ Linear Reward Inaction¹⁷ Distributed Learning Automata

عدد p_m^k نشان دهنده احتمال مربوط به عمل a_m^k است. انتخاب عمل LA_k توسط a_m^k باعث فعال شدن LA_m می شود. r_k تعداد اعمال قابل انجام توسط اتماتای LA_k را نشان می دهد.

شکل ۲: یک اتماتای یادگیر توزیع شده با ۷ اتماتای یادگیر و طول بردار اعمال=۲

$$DLA = (V, E)$$

$$V = \{LA_1, LA_2, \dots, LA_n\}$$

$$E \subset V \times V$$

$$(LA_i, LA_j) \in E$$

۳- خود سازماندهی در ساختار اطلاعاتی اسناد با استفاده از اتماتای یادگیر توزیع (DLA-DL)^{شده}

در روش مبتنی بر اتماتای یادگیر توزیع شده برای ایجاد یک ساختار اطلاعاتی پویا در مجموعه های بزرگ از اسناد مانند کتابخانه های دیجیتال، مجموعه اسناد و کاربران استفاده کننده از آن نقش یک محیط تصادفی را برای اتماتاهای یادگیر موجود در DLA ایفا می کنند. خروجی DLA یک دنباله از اسناد مرور شده توسط یک کاربر هستند که مسیر حرکت کاربر را به سمت یک سند مورد نظر نشان میدهد. محیط با استفاده از این دنباله پاسخی برای DLA تولید می کند. با استفاده از این پاسخ ساختار داخلی اتماتاهای یادگیر در اتماتای یادگیر توزیع شده طبق الگوریتم یادگیر بروز میشود.

از آنجاییکه بیشتر اسناد با یکدیگر ارتباط ندارند ماتریس ارتباطات اسناد یک ماتریس خلوت می باشد [3]. همچنین فرض می کنیم که با افزایش تعداد اسناد، تعداد اسنادی که یک سند به آن مرتبط می باشد ثابت باقی میماند. در سیستم پیشنهادی، به هر سند یک اتماتای یادگیر با ساختار متغیر تخصیص داده میشود. با توجه به فرض در نظر گرفته شده، تعداد اعمال و در نتیجه اندازه بردار احتمال برای هر اتماتای یادگیر با افزایش تعداد اسناد در مجموعه اسناد تغییر پیدا نمیکند. هر کدام از اعمال یک اتماتای یادگیر، متناظر با یکی از اسناد در مجموعه اسناد و احتمال انتخاب این عمل در بردار احتمالات، ارتباط این سند با سند متناظر با آن عمل میباشد. عبارت دیگر بردار اعمال یک اتماتای یادگیر میتواند بعنوان شناسه سند متناظر با آن اتماتای یادگیر و بردار احتمالات میزان ارتباط این سند با دیگر سندها در مجموعه اسناد در نظر گفته شود. بنابراین برای هر سند Doc_i یک اتماتای یادگیر LA_i در نظر می گیریم که تعداد عملهای آن تعداد ثابتی میباشد. انتخاب عمل j توسط اتماتای یادگیر LA_i به معنی فعال کردن اتماتای یادگیر LA_j متناظر با سند j Doc_i می باشد. در صورتیکه عمل انتخاب شده k امین عمل اتماتای LA_i باشد (یعنی $j = a_k^i$) احتمال متناظر این عمل یعنی p_k^i بعنوان میزان ارتباط سندهای i و j در نظر گرفته می شود.

با ورود یک کاربر به سیستم و مشاهده سند Doc_i ، اتماتای یادگیر متناظر با آن سند یعنی LA_i فعال می شود. با حرکت کاربر از سند Doc_i به سند j ، عمل مرتبط با این انتخاب در اتماتای LA_i انتخاب میشود و به محیط اعمال می شود. با توجه به ثابت بودن تعداد اعمال اتماتاهای متناظر اسناد، ممکن است عمل مرتبط با انتخاب سند j در بردار اعمال اتماتای یادگیر Doc_i وجود نداشته باشد. در این شرایط در اتماتای یادگیر متناظر با سند

Doc_i عملی که دارای کمترین احتمال است حذف و بجای آن عمل جدید a_j^i قرار می‌گیرد و احتمال متناظر با این عمل برابر صفر قرار داده می‌شود. سپس احتمال عمل حذف شده بین احتمالهای اعمال توزیع می‌شود تا مجموع احتمالها همچنان ۱ باقی بماند. این مراحل تا پایان حرکت کاربر بین اسناد برای هر دو سند متواالی مشاهده شده توسط وی انجام می‌شود. همچنین ممکن است کاربر دوباره به Doc_i برگردد که این حرکت یک دور در مسیر حرکت او می‌باشد و نشاندهنده عدم رضایت از حرکت قبلی به سمت سند z Doc می‌باشد. پس از اینکه کاربر سیستم را ترک کرد، با توجه به مسیر حرکت کاربر، اعمال انتخاب شده توسط اتماتاهای یادگیر در طول مسیر طی شده در صورتیکه جزیی از یک دور نباشند، پاداش داده می‌شوند. هر چه مسیر طی شده توسط کاربر کوتاهتر باشد میزان پاداش داده شده توسط الگوییتم یادگیری به اعمال انتخاب شده در طول این بیشتر می‌باشد. اعمالی که قسمتی از یک دور باشند نشاندهنده حرکت اشتباه کاربر هستند و مجازات می‌شوند. با این مراحل هر کاربر یک رشته از اتماتاهای را فعال نموده و احتمال اعمال آنها توسط سیستم اصلاح شده است که در نتیجه ارتباطات اسناد متناظر آن اتماتاهای اصلاح می‌شود. بحث فوق در الگوییتم زیر خلاصه شده است.

- ۱- یک DLA متناظر با ساختار اسناد ایجاد کن
- ۲- بردار احتمالات همه اتماتاهای را مقداردهی اولیه کن
- ۳- بازی هر کاربر
- ۴- مسیر حرکت او را استخراج کن
- ۵- بازی همه اتماتاهای مسیر حرکت مراحل زیر را انجام بد
- ۶- عمل $\hat{z}$ از اتماتای i که منجر به انتخاب اتماتای بعد شده را پیدا کن
- ۷- در صورتیکه این عمل قسمتی از یک دور است

$$p_i(n+1) = (1-b)p_i(n)$$

$$p_j(n+1) = \frac{b}{r-1} + (1-b)p_j(n) \quad \forall j \quad j \neq i$$

۸- در غیر اینصورت

۹- در صورت وجود نداشتن این عمل در بردار اعمال اتماتای i

- عملی که دارای کمترین احتمال انتخاب است را حذف کن و احتمال آنرا بین بقیه اعمال توزیع کن.
- بجای آن عمل جدید انتخاب j با به بردار اعمال اتماتای i اضافه کن
- ۱۰- بردار اعمال اتماتای i را طبق فرمولهای زیر اصلاح کن.

$$p_i(t+1) = p_i(t) + a[1 - p_i(t)]$$

$$p_k(t+1) = (1-a)p_k(t)$$

$$k \neq i \quad k = 1, 2, \dots, r$$

۴- شبیه سازی سیستم پیشنهادی

برای انجام شبیه سازی از مدل ارایه شده در [9] برای تولید مجموعه اسناد و حرکات کاربران استفاده می‌شود. هر سند با یک بردار محتوا نمایش داده می‌شود. طول این بردار برابر تعداد موضوعات موجود در سیستم است و هر عضو این بردار میزان ارتباط سند متناظر با آن بردار را با یکی از این موضوعات را نشان می‌دهد. هر از موضوعات با یک توزیع احتمالاتی خاصی بین اسناد توزیع شده است. با تغییر پارامتر این توزیع و تغییر تعداد اسناد، سیستم های اطلاعاتی متفاوتی میتوان ایجاد نمود. در این مدل پروفایل عالیک کاربران¹⁸، انگیزه¹⁹ و استراتژی حرکت²⁰ آنها از طریق

¹⁸ Interest Profile

توزیعهای آماری مدل شده اند با تغییر پارامترهای این توزیعهای آماری می‌توان کاربرانی با علایق، انگیزه‌ها و استراتژی‌های متفاوت ایجاد نمود. برای اطلاعات بیشتر درباره این مدل می‌توان به [9] مراجعه نمود. در شبیه سازی‌ها پارامترهای تعداد موضوع‌ها، تعداد کاربران، علایق، انگیزه‌ها و پارامترهای توزیع آنها را در طول شبیه سازی ثابت در نظر گرفته شده اند. بمنظور بدست آوردن میزان تطبیق ساختار اطلاعاتی پیشنهادی با ساختار اطلاعاتی ایده‌ال از کوریلیشن ماتریس های این دو ساختار اطلاعاتی استفاده می‌شود که هر چه این میزان به ۱ نزدیکتر باشد نمایانگر تطبیق بیشتر این دو ساختار اطلاعاتی می‌باشد. در اینجا منظور از ساختار اطلاعاتی ایده‌ال، ساختار اطلاعاتی است که با توجه به محتواهای اسناد در مجموعه اسناد تولید شده بایستی وجود داشته باشد که بعنوان یک ساختار ایده‌ال و برای صحبت سنجی ساختار اطلاعات بدست آمده توسط سیستم پیشنهادی استفاده می‌شود.

نتایج شبیه سازی‌ها سیستم پیشنهادی با نتایج بدست آمده برای روش بولن^[2] و ANTWeb^[16] مقایسه شده است. برای مقایسه این دو روش با روش پیشنهادی شبکه‌ای از ۱۰۰ سند در نظر گرفته شده است. سپس یادگیری ساختار اطلاعاتی در این شبکه و با روش بولن و ANTWeb و DLA-DL و با تعداد اعمال ثابت ۴۰ شبیه سازی شده است.

نتیجه کوریلیشن بین ساختار اطلاعاتی بدست آمده و ساختار ایده‌ال، که معیار نزدیک شدن به ساختار اصلی است برای سه روش در شکل ۳ آمده است. همانطور که دیده می‌شود در روش بولن بدلیل استفاده از ماتریس ارتباطات اسناد که شامل اطلاعات ارتباط بین همه اسناد می‌باشد کوریلیشن بدست آمده کمی بهتر است. برای اینکه در روش DLA-DL هم بتوان به این سطح از کوریلیشن رسید میتوان طول بردار اسناد را برابر تعداد کل اسناد در شبکه در نظر گرفت که در نتیجه کوریلیشنی در حد روش بولن بدست می‌آید. همچنین روش ANTWeb بدلیل قرار دادن پیوند به اسناد مرتبط در هر سند که امکان دنبال کردن مسیر دیگر کاربران را فراهم می‌کند، با تکرار کمتری به کوریلیشن‌های مورد قبول دست پیدا می‌کند.

در روش DLA-DL فرض شده است که تعداد اسناد مرتبط با یک سند محدود می‌باشد. که این محدودیت توسط مسؤول سیستم و با توجه به حداکثر تعداد اسنادی که با یک سند میتواند رابطه داشته باشد تعیین شود. آگر این مقدار حداکثر به طور مناسب نعیین شود این محدودیت در عمل مشکلی ایجاد نمی‌کند. ولی در عوض روش پیشنهادی از نظر سربار محاسبات و حافظه مورد نیاز در مقایسه با دو روش Bollen¹⁹ و ANTWeb²⁰ در شرایط بهتری قرار می‌گیرد. به منظور مطالعه و بررسی تاثیر پارامترهای اتوماتاهای یادگیر آزمایش دیگری انجام گرفت. در این آزمایش رابطه بین طول بردار اعمال اتوماتاهای یادگیر مرتبط با اسناد و پارامتر یادگیری بهینه آن مورد بررسی قرار گرفت. در اینجا منظور از پارامتر یادگیری بهینه، پارامتر یادگیری است که به ازای آن کوریلیشن ساختار اطلاعات با ساختار ایده‌ال در کمترین تکرار به ۰,۹ می‌رسد. نتایج این آزمایش در جدول ۲ آمده است. همانطور که از جدول ۲ دیده می‌شود پارامتر یادگیری بهینه رابطه معکوس با طول بردار اعمال اتوماتاهای یادگیر مرتبط با اسناد در کتابخانه دارد. بنابراین پارامتر یادگیری اتوماتاهای یادگیر موجود در DLA باید با افزایش تعداد اسناد، اصلاح شود.

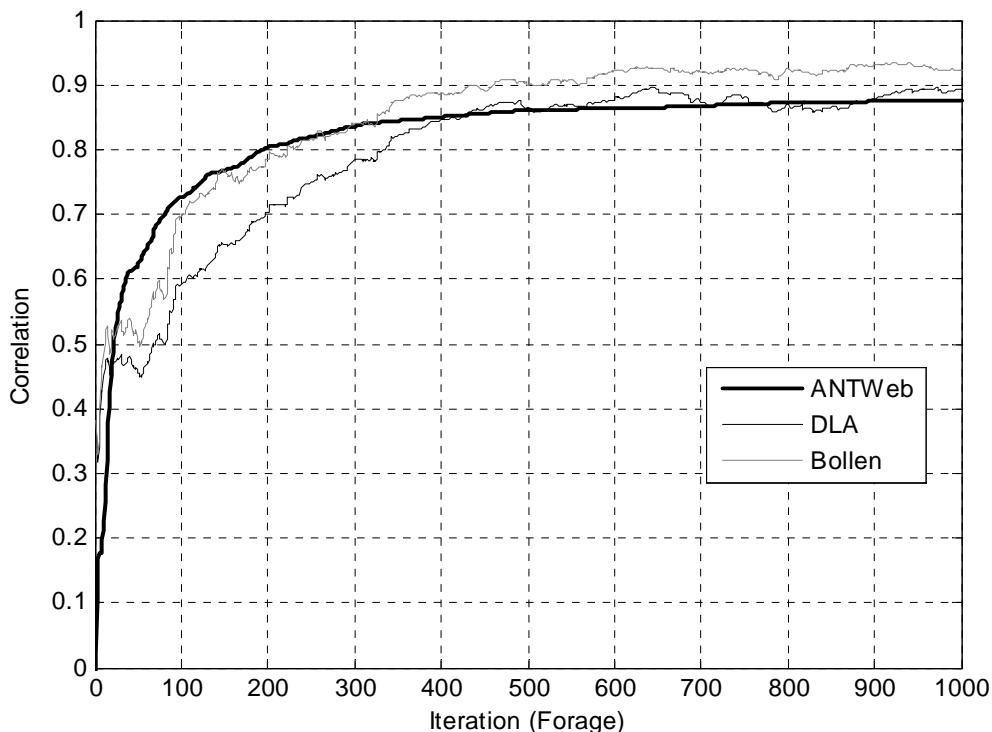
۶- نتیجه گیری

در این مقاله یک ساختار خود سازمانده برای مجموعه‌های بزرگ از اسناد مبتنی بر اتماتاتی یادگیر توزیع شده (DLA-DL) ارائه گردید. این روش به جای استفاده از ماتریس ارتباطات اسناد که میتواند بسیار بزرگ باشد با استفاده

¹⁹ Motivation

²⁰ Browsing Strategy

از یک اتوماتای یادگیر با تعداد محدود عمل برای هر سند، استفاده آن برای سیستمهای بزرگ را ممکن میکند. برای ارزیابی عملکرد روش پیشنهادی، این روش با روش‌های بولن و ANTWeb مقایسه گردید.

شکل ۳: کوریلیشن ساختار بدست آمده با ساختار اصلی با استفاده از روش DLA-DL با ۱۰۰ سند و طول بردار اعمال ۴۰ و روش‌های بولن و ANTWeb روش

تعداد اسناد	نوع روش			
	ماتریس ارتباطات اسناد	DLA	DLA	DLA
۵۰۰	۲۹,۶۱	۱۵,۲۴	۸,۱۷	۴,۵۳
۲۰۰	۱۱,۳۲	۹,۹۸	۹,۱۲	۸,۳۲
۱۰۰				
۵۰				

جدول ۱: زمان (بر حسب ms) برای محاسبه شباهت بین دو سند با استفاده از اطلاعات ماتریس ارتباطات اسناد و اطلاعات بردارهای اعمال و احتمالات DLA با تعداد اعمال ثابت ۴۰

طول بردار اعمال	پارامتر یادگیری					
	۱۶۰	۸۰	۴۰	۲۰	۱۰	-
۳۱۰۰	-	-	-	-	-	۰,۰۰۲
۱۷۰۰	۱۷۰۰	۱۴۰۰	-	-	-	۰,۰۰۵
۱۷۰۰	۱۷۰۰	۸۰۰	۵۵۰	۲۲۵	۲۰۰	۰,۰۱

۳۹۰۰	۱۹۰۰	۴۵۰	۱۷۵	۱۵۰	۰,۰۲
-	۱۹۰۰	۴۵۰	۱۵۰	۱۲۵	۰,۰۳
-	-	-	۱۷۵	۱۵۰	۰,۰۵

جدول ۲: مقایسه تعداد تکرارهای لازم برای رسیدن به سطح کوریلیشن ۰,۹ برای اتماتاهای یادگیر استاد با طول بردار اعمال مختلف و پارامترهای یادگیری مختلف.

مراجع

- [1] F. Heylighen "Design of A Hypermedica Interface Translating between Associative and Formal Representations", International Journal of Man-Machine Studies 35, pp. 491-515, 1990.
- [2] F.Heylighen, J.Bollen."Hebbian Algorithms for a Digital Library Recommendation System", Proceedings of the International Conference on Parallel Processing Workshops(ICPPW'02), 2002.
- [3] F. Heylighen. "Mining Associative Meanings from the Web: from Word Disambiguation to the Global Brain", Proceedings of the International Colloquium: Trends in Special Language and Language Technology, pp. 15-44, 1995.
- [4] S.Lakshmivarahan, "Learning Algorithms: Theory and Applications", New York: Springer-verlag, 1981.
- [5] M. R. Meybodi and S. Lakshmivarahan, "On a Class of Learning Algorithms which have Symmetric Behavior under Success and Failure", Lecture Notes in Statistics, Berlin: Springer-Verlag, pp. 145-155, 1984.
- [6] P. Mars, J. R. Chen, and R. Nambir, "Learning Algorithms: Theory and Applications in Signal Processing", Control, and Communication", CRC Press Inc., 1996.
- [7] K. S. Narendra and K. S. Thathachar, "Learning Automata: An Introduction", New York: Prentice-Hall, 1989.
- [8] J. Kleinberg. "Authoritative sources in a hyperlinked environment", Proceedings of 9th ACM-SIAM Sumposium on Discrete Algorithms 1998.
- [9] J. Liu, S. Zhang and J. Yang, "Characterizing Web Usage Regularities with Information Foraging Agents", IEEE Transactions on knowledge and data engineering, vol. 16, no. 5, may 2004.
- [10] R. Colley. "Web Usage Mining: Discovery and Application of Interesting Patterns from Web Data". Ph.D. Thesis, University of Minnesota, May 2000.
- [11] C. Shahabi, A.M. Zarkesh, J. Adibi and V. Shah. "Knowledge Discovery from User's Web-page Navigation", Proceedings 7th IEEE International Conference On Research Issues in Data Engineering, pp. 20-29, 1997.
- [12] Johan Bollen. "A Cognitive Model of Adaptive Web Design and Navigation: A Shared Knowledge Perspective", Phd Thesis, Vrije Universiteit Brussel, 2001.
- [13] F. Heylighen. "Bootstrapping Knowledge Representations: from Entailment Meshes via Semantic Nets to Learning webs", Kybernetes, 30 (5/6), pp. 691-722, 2001.
- [14] F. Heylighen. "Mining Associative Meanings from the Web: from word disambiguation to the global brain", Proceedings of the International Colloquium: Trends in Special Language and Language Technology, p.15-44.
- [15] S. Brin and L. Page. "The Anatomy of a Large-scale Hypertextual Web Search Engine" In 7th WWW Conference,Brisbane, Australia, April 1998.
- [16] W. Teles, L. Weigang, C. Ralha. "AntWeb — The Adaptive Web Server Based on the Ants' Behavior", Proceeding of IEEE/WIC International Conference on Web Intelligence (WI'03), pp. 558-564, 2003.
- [17] S. Saati and M. R. Meybodi, " Learning Automata and Its Application to Web Page Ranking', Technical Report, Computer Engineering and Information Technology Department, Amirkabir University, Tehran, Iran, 2005.